

Aflevering 35

Jacq. van Meegen (2011-2015)

Kort maar zeer krachtig

In september 2011 begint Jacq. van Meegen aan de laatste grote klus van zijn rijke loopbaan. We mogen spreken van “de cirkel die rond is”. Jarenlang is Jacq. werkzaam het voortgezet onderwijs. Een heel groot gedeelte daarvan verbonden aan het Kruisheren Kollege in Uden (het huidige Udens College). Met onder andere de functie van conrector. En hoofd internationaliseringsbeleid. Voor deze reiziger geen vreemde baan.

Daarna, vanaf 1991, lange tijd in het hoger beroepsonderwijs actief. Diverse functies vervuld op de Hogeschool Arnhem Nijmegen. Zo is Jacq. daar begonnen als directeur van het Centrum voor Internationale Educatie, werd daarna onder andere directeur Opleidingskunde en ook directeur van het Instituut voor Leraar en School (ILS-HAN). Hij is lid van de bestuursadviescommissie internationalisering. Met als laatste job die van interim-directeur van de interfaculteit masteropleidingen van diezelfde hogeschool.

En dan komt in de lente van 2011 de vacature voorbij van rector op het Maaslandcollege in Oss. Voor Udenaar Jacq. (dan 60 jaren jong) de spreekwoordelijke kroon op het werk. Naar verluidt is het eerste sollicitatiegesprek op de school opvallend en indrukwekkend. De eerdere kandidaten hebben nog geen indruk gemaakt op de adviescommissie benoeming. Maar dan komt Jacq. Hij betreedt de kamer waarin het gesprek gaat plaatsvinden. En een van zijn eerste daden is: Jacq. ontdoet zich van zijn colbertje. Stroopt letterlijk zijn mouwen op en neemt plaats. Die boodschap maakt veel duidelijk. Dit is een kandidaat die er zin in heeft. Iemand die de commissie alleen al in optreden imponeert. Jacq. slaagt met vlag en wimpel en wordt benoemd tot rector. Zijn laatste klus is misschien ook wel de mooiste voor hem. De kroon op een prachtige carrière in het onderwijs. Eindelijk is hij

eindverantwoordelijk schoolleider. Eigen baas, met slechts één baas boven hem: de voorzitter van de Raad van Bestuur van de vereniging Ons Middelbaar Onderwijs.

De ervaren Van Meegen maakt vanaf dag één indruk. Een rustige schoolleider. Met een enorme brok kennis. Kent het klappen van de zweep. En weet aan welke knoppen gedraaid moet worden om de school te leiden. In de 51 maanden van zijn rectoraat weet Jacq. veel mensen aan zich te binden. Zijn mensenkennis is enorm. Wetend welke kwaliteiten waar te vinden zijn. En in staat om de juiste mensen op de juiste plek te zetten.

In de periode tot november 2015 heeft Van Meegen duidelijk zijn stempel op de school gedrukt. Zo is de iPad op het Maaslandcollege geïntroduceerd. Een

elektronisch hulpmiddel om het onderwijs bij de tijd te houden. Digitale vaardigheden worden van leerlingen én docenten verwacht in de 21e eeuw en, wellicht in een prematuur stadium, vindt Jacq. het noodzakelijk en verantwoord om met dit middel aan de slag te gaan.

Met de dynamiek van Flint van der Gronden en de scepsis van de rest weet Jacq. vlak voor zijn afscheid de beslissing tot invoering van de iPad te forceren.

De eerder genoemde 21^e eeuwse vaardigheden zijn voor Van Meegen een belangrijk aanknopingspunt om het onderwijs bij de tijd te houden. Kritisch denken, samenwerken, communiceren en sociale en culturele vaardigheden maken daar onder andere deel van uit.

Verder hier te noemen de introductie op het Maaslandcollege van een kwaliteitscultuur. Meten is weten. En door zicht te houden op eindexamenresultaten, doorstroomcijfers en alle andere cijfers kun je nagaan wat goed is gegaan. En wat in de komende tijd aangepakt moet worden om verbeteringen te bereiken. Zo spreek Jacq. letterlijk de secties aan over de schoolexamens en de cijfers centraal schriftelijk eindexamen.

Kwaliteit vraagt Van Meegen ook van de schoolleiding. Een zeer divers gezelschap om leiding aan te geven. Met Willem, Guido, twee Anita's, Flint's bevoegenheid en betrokkenheid bij digitalisering van het onderwijs en Theo, dé man van pragmatische oplossingen. Jacq's escape routes waren altijd de 'bilateraaltjes': alleen bespreken met degene die het echt betreft en einde discussie. Hij was ook een man van analyse en structuur. Zie bijvoorbeeld de agenda voor een heidag die hij samen met Anita had opgesteld. Maar veel te veel hooi op de vork en met de gegeven aanwezigen, ondanks een ingehuurde gespreksleider, is het niet verwonderlijk dat de agenda niet uitputtend besproken is. Dat waren nog eens tijden! Maar gezien de inhoud een agenda die anno nu niet zou misstaan!

Doen we op het Maaslandcollege de goede dingen en doen we die goed?

(en stuurt de schoolleiding het goede goed aan?)

Mei 2013 Jacq. van Meegen Anita Klein Tuente

Te bespreken op sl 27.05, met event. vervolg op een studiemiddag

- 1. In ons schoolplan staat dat we **leerlingen** willen laten presteren op niveau en laten ontwikkelen op niveau*
 - a. Lukt ons dat als schoolleiding?*
 - b. Is het erg dat we die doelstellingen als individuele schoolleiders verschillend aanvliegen?*
- 2. Daaraan gekoppeld zijn **subdoelen** geformuleerd op het gebied van toetsstelsel, determinatie, doorlopende leerlijn, passend onderwijs, onderzoek, digitaal onderwijs, Clill, slagingspercentage, differentiatie in klasverband, veilige school, etc.*
 - a. zijn dit de thema's die er in het 21ste eeuwse onderwijs toe doen? (zijn het de goede dingen?)*
 - b. stuurt de schoolleiding deze veranderingen/vernieuwingen adequaat aan?*
- 3. Wat betreft de **organisatiestructuur** kennen we op school meerdere gremia*

o.a. kernteams, ontwikkelteams, mentorenteams, secties etc.

Er is een richting ingeslagen naar een matrixstructuur, waarbij de onderwijsaanbodkant (vaksecties) meer invloed en verantwoordelijkheid krijgt en daarmee de signalering van onderwijsbehoefte van een sector (kernteams) aan "macht" inboet.

 - a. In welke organisatiestructuur wordt het doel van het onderwijs op onze school (zie boven) het beste geborgd?*
 - b. Wat wordt als raison d'être gezien van de kernteams?*
 - c. wordt de ontwikkeling naar deze matrixstructuur gedeeld?*
- 4. Onder **leerkrachten** op het Maaslandcollege is een grote diversiteit waarneembaar, zowel in functioneren in de klas als in de begeleiding van leerlingen als in het algemeen functioneren op school.*
 - a. is het gewenst om deze diversiteit te beïnvloeden naar meer uniformiteit?*
 - b. verplicht een (uitgesproken) identiteit tot een bepaalde mate van uniformiteit?*
 - c. is er überhaupt te sturen op uniformiteit en zo ja hoe stuurt de schoolleiding daarop?*
- 5. Veel collega's zijn zeer betrokken bij het Maaslandcollege, maar er is de laatste jaren net als in de maatschappij ook sprake van een zekere individualisering onder medewerkers wat de **binding met het Maaslandcollege** van karakter doet veranderen.*
 - a. wat is de gewenste binding van medewerkers bij het Maaslandcollege?*

Geschiedenis van de school in fragmenten

b. is daar op te sturen en zo ja hoe stuurt de schoolleiding daarop?

6. Docenten hebben als professional een zekere **autonomie**, maar worden steeds meer beoordeeld op hun resultaten en de kwaliteit van hun onderwijs (o.a. in de functioneringsgesprekken)

a. is voor docenten duidelijk op welke (onderwijs) kwaliteiten zij beoordeeld worden?

b. wordt deze resultaatverantwoordelijkheid mbt de kwaliteit van onderwijs gedeeld door de schoolleiding en hebben we daar concreet vergelijkbare beelden bij?

c. mag die autonomie zo ver gaan dat bij het behalen van de gewenste resultaten de wijze waarop die resultaten worden behaald mogen afwijken van de afspraken in school of meer specifiek in het kernteam?

7. Wat betreft de **effectiviteit van aansturing** door de schoolleiding:

a. Geeft de schoolleiding de goede sturing aan het onderwijsproces op het MLC?

b. Wordt door collega's het beleid als consistent ervaren?

c. Wordt de schoolleiding gezien als één orgaan of als verzameling individuele leiders?

d. Wat vinden wij als SL zelf wenselijk?

8. Met een constante **instroom** van ca. 350 leerlingen per jaar is een optimale bezetting (zonder fluctuaties) te organiseren van leerlingen en onderwijzend personeel

a. hoe stuurt de schoolleiding op deze constante instroom?

b. mocht het "haaiendpatroon" ons blijven achtervolgen, hoe stuurt de schoolleiding op fluctuaties in het docentenbestand?

c. Hoe vult de schoolleiding haar "ambassadeursfunctie" naar "het Osse" in en laat zij daarin voorbeeldgedrag zien naar medewerkers van het MLC?

9. De schoolleiding heeft een bepaald patroon van **vergaderen** ontwikkeld en daarin de behandeling van onderwerpen ter hand genomen.

a. heeft de schoolleiding het afgelopen schooljaar de juiste thema's aan de orde gesteld?

b. is de schoolleiding tevreden met de huidige opzet van vergaderen?

10. Concluderend: **doen wij als SL de goede dingen goed?**

a. Als wij dit vinden: Waarin functioneren wij als team goed/zijn wij verbeterd?

b. Als wij dit niet vinden: Wat zou er moeten veranderen, welke accenten moeten worden gelegd?

Theo Hageman noemt de volgende punten nog expliciet: *Jacq was een verademing: zeer consciëntieus en hardwerkend en dat eiste hij ook van anderen. Hij kon zich ontzettend ergeren aan mensen die gebakken lucht verkochten.*

Bovenal is Van Meegen een mensenmens. Iemand die oprechte belangstelling heeft voor de ander. Groot is dan ook de verslagenheid in en rondom de school wanneer duidelijk wordt dat Jacq. vrij snel na zijn afscheid ongeneeslijk ziek blijkt te zijn. Op 6 april 2017 overlijdt hij in Uden. Amper anderhalf jaar na zijn afscheid.

In het tweede deel van deze aflevering wordt gebruik gemaakt van herinneringen aan Jacq. Soms bewerkt door ondergetekende. Soms integraal overgenomen. Deze woorden sluiten naadloos aan bij hetgeen hierboven al is geschreven. En maken duidelijk dat Jacq. een onuitwisbare indruk op het Maaslandcollege en zijn bewoners heeft achtergelaten.

Geert Arts

april 2021

(met dank aan Theo Hageman)

Frans Arts: Jacq. als kleurrijk persoon

Iemand die zeer intensief met Jacq heeft samengewerkt is Frans Arts, jarenlang boegbeeld van de school en nijver conrector onderwijs en begeleiding. Op mijn verzoek schrijft Frans het volgende:

Vanaf dag 1 werkte Jacq. keihard en met veel ambitie. Dat hield hij vol tot de laatste werkdag. Hij was toen de hele middag nog aan het opruimen en sloot zijn laatste werkdag af met een gezellig pilsje in de personeelskamer. Eerder op de dag hadden leerlingen nog voor hem gedanst, voor hem gezongen en hem uitgezwaaid.

Is het MLC nu echt zijn hoogtepunt geweest? Of was dat toch zijn eerste serieuze baan als docent aardrijkskunde op het Kruisher Kollege, of de internationalisering die hij daar onder zijn hoede kreeg, of juist de verschillende directeurschappen op de HAN die daaruit volgden? Nee, het hoogtepunt voor hem was juist het geheel aan banen. Steeds weer rijker geworden van de ervaringen die hij opdeed en steeds ook met de drive om die ervaringen bij zijn volgende baan weer in te zetten. Begonnen in het voortgezet onderwijs en geëindigd in het voortgezet onderwijs, bij nota bene de wereldschool MLC, dat was zijn droom. En het is geen toeval, dat juist het woordje Wereld zijn leven kleur heeft gegeven.

Jacq was een man die zoveel mogelijk van de wereld wilde zien. Zo nam hij tijdens de beginperiode op het Maaslandcollege in Mumbai (India) deel aan een intensief onderwijsprogramma. Hij bezocht meerdere scholen, maar een klaslokaal met 120 leerlingen in 6 rijen van 20, dat maakte nog wel de meeste indruk op hem. Ook zijn beeld dat de kosmopolitische, innovatieve inwoner van India de toch wat in zichzelf gekeerde Europeaan aan het voorbijlopen was, liet hem niet los.

Bij zijn enthousiasme om veel van de wereld te zien had hij ook oog voor de minderbedeelde jeugd in de arme landen. Mede door zijn sturing en betrokkenheid werd een weeshuisproject voor kinderen in Zuid-Afrika met een Splash for Cash een groot succes op het MLC, zodat het MLC een belangrijke rol speelde bij het bouwen van de Tinker-Tots-crèche.

Behalve bij de Kerstacties liet Jacq. ook op een heel andere manier zijn betrokkenheid bij de jeugd zien. Zo was hij elk jaar nadrukkelijk in school aanwezig op de verschillende paarse vrijdagen. Hij droeg met verve uit dat het Maaslandcollege een veilige school wilde zijn voor elke leerling. Hij was dan ook trots

toen de inspectie in 2015 heel positief was over het MLC toen 99% van de leerlingen in een enquête had aangegeven dat zij zich veilig op school voelden.

Op onderwijskundig gebied vond Jacq. het niet alleen belangrijk dat leerlingen presteerden op niveau maar ook dat zij zich ontwikkelden op niveau, Bildung, zoals hij dat vaak noemde.

In de vergaderingen van de schoolleiding hadden we het er vaak over hoe we dat vorm konden geven. Jacq. luisterde dan goed naar ons en gaf ons de ruimte. Samen kwamen we verder.

In september 2015, vlak voor zijn afscheid, hield hij nog een splijtend betoog over hoe de school verder zou moeten gaan met differentiatie en activerende didactiek. Eerder had hij al een vooruitziende blik getoond met de introductie van de iPads die daarbij een welkom hulpmiddel zouden moeten zijn.

Hij had niet alleen oog voor de behoeften van de leerlingen. Hij liet aan ieder in zijn omgeving merken dat je inbreng ertoe deed.

Trots was hij op de door hem geformeerde Raad van Advies met krachtige, goed meedenkende mensen.

Ook in de personeelskamer had hij een open oor voor anderen en zag hij hun kwaliteiten. Niet toevallig was Jacq. degene die 'het personeelslid van het jaar' introduceerde. Hij vond het bijzonder om goede prestaties van mensen op school te benoemen en wat was hij trots toen Leo van Dijk landelijk in de prijzen viel.

Behalve het zien en waarderen van de kwaliteiten van anderen liet Jacq zich ook door anderen inspireren.

Zo ging hij in 2015 naar een OMO-bijeenkomst. Aansluitend lieten de rectoren zich fêteren in het Philipsstadion. 's Avonds raakte hij met PSV-directeur Toon Gerbrands in gesprek en vertelde hem hoe hij de sollicitatiegesprekken met trainers voerde en hoe hij checkte of ze werkelijk geïnteresseerd waren in de jeugd met als gevolg dat een aantal sollicitanten daarna meteen kon inpakken.

De volgende dag vertelde Jacq. me hierover en liet hij me zijn niet aflatende ambitie zien: 'Hoe Gerbrands dat doet, dat ga ik meteen toepassen bij de gesprekken met nieuwe docenten' en ter illustratie liet hij me het blaadje zien waarop zijn aantekeningen van het gesprek met Gerbrands stonden. Hij hield het vast alsof het gewijd papier was.

Reizen vond Jacq. geweldig. Opvallend was dat Jacq. bij het afscheid van Hans van Ballegoij het niet kon nalaten om zichzelf via Hans uit te nodigen bij de universiteit in Paramaribo.

Jacq. hield ook erg van bewegen. Vaak was hij op zijn wielrenfiets te zien. Graag wandelde hij met Ria in de bergen, bepakt met een rugzak.

In zijn laatste jaar op het Maaslandcollege maakte hij het schitterende boekje 'De Gaudiaanse ontwikkeling van het onderwijs'. Hij keek daarin met trots terug op wat het Maaslandcollege allemaal in huis had. Ook gaf hij aan dat medewerkers van het MLC zich naar buiten toe wat meer zouden moeten tonen. Hij vatte dat samen met:

*BE GOOD AND
TELL IT*

Ik vat de inbreng van Jacq. op het Maaslandcollege samen met:

*He was good
and he could tell it.*

Frans Arts

Leo van Dijk: bij het afscheid van Jacq.

Leo van Dijk, docent natuurkunde op het Maaslandcollege, speelt altviool tijdens de afscheidsdienst voor Jacq. op 14 april 2017 in Uden. Ook spreekt hij onder andere de volgende woorden uit over zijn voormalige rector.

Als docent aan het Maaslandcollege leerde ik Jacq. pas kennen op het moment dat hij als nieuwe rector binnen kwam stormen. Vanaf het begin, getuige zijn 'maiden speech', was duidelijk dat Jacq. niet alleen maar gekomen was om op de winkel te passen. Zijn dynamische persoonlijkheid stond dat niet toe. Op gepassioneerde en soms ook humoristische wijze probeerde hij zijn onderwijsvisie op alle medewerkers van de school over te brengen. Wat die visie precies inhield, daar kan ik het best letterlijk het beroemde boekje over open doen dat Jacq. aan alle Maaslanders meegaf bij zijn afscheid als rector: 'De gaudíaanse ontwikkeling van het onderwijs'. In dat boekje gebruikte hij de bouwwerken van de beroemde architect Antoni Gaudí als metafoor voor de onderwijsontwikkeling op het Maaslandcollege. Het is een prachtige combinatie van zijn liefde voor Gaudí en diens stad Barcelona met zijn passie voor onderwijs! Jacq. was er heilig van overtuigd dat goed onderwijs, net als een bouwwerk van Gaudí, slechts in aanzet op de tekentafel wordt ontworpen, en zich daarna organisch verder ontwikkelt. Met al zijn niet geringe overredingskracht, rationeel verwoord, maar diep van binnen doorvoeld, probeerde Jacq. zijn organische visie aan de hele school te verkopen. Hij had af en toe wel wat weg van een marktkoopman. Iedereen moest zich afvragen: doet de school de goede dingen, doet ze die dingen goed, hoe weet ze dat en vinden anderen dat ook? Hij zag ook zeer goed in dat het Maaslandcollege al heel veel goed deed en was de eerste om dat aan de grote klok te hangen. 'Be good and tell it' was een essentieel onderdeel van zijn rectorship. Jacq. slaagde erin de school te doordesemen met een gevoel van trots, de trots deel te mogen uitmaken van een lerende organisatie die voortdurend streeft naar een optimale leer- en leefomgeving van haar leerlingen.

Natuurlijk was niet iedereen het in alle opzichten meteen met hem eens, maar dat was voor Jacq. geen probleem. Zelfreflectie vond hij niet alleen voor zijn medewerkers, maar ook voor zichzelf belangrijk. Jacq. wilde niet opleggen maar overtuigen. Hij was aanspreekbaar op zijn visie en zijn daden en ging de confrontatie niet uit de weg. Daarbij toonde hij respect voor de mening van zijn gesprekspartner, probeerde ook met hem mee te denken, maar deed geen concessies aan de essentiële elementen van zijn onderwijsvisie. Hier stond een persoon die ergens voor stond.

Als het hierbij gebleven was zou Jacq. voor mij al een geweldige rector zijn geweest. In 2015 overkwam mij echter iets bijzonders, waardoor ik een meer persoonlijke band met hem kreeg. Ik werd door de school genomineerd voor een landelijke onderwijsprijs en kreeg – niet in het minst vanwege de geweldige aanbevelingsbrief

van Jacq. – die prijs ook nog toebedeeld. Dat hij een dergelijke brief kon schrijven tekent de oprechte belangstelling die hij voor zijn mensen had, misschien wel het grootste compliment dat je hem kunt geven. Ik herinner me de dag van de prijsuitreiking in Eindhoven – 10 april 2015 – alsof het gisteren was. Ik mocht met hem meerijden in zijn mooie auto en onderweg kwam een heel spectrum aan onderwerpen ter

sprake: natuurlijk het onderwijs, maar ook natuurwetenschap, filosofie, kunst en muziek. Ik leerde Jacq. toen pas echt goed kennen als een zeer erudiet en veelzijdig persoon, van wie ik overigens pas later ontdekte dat hij ook nog fanatiek aan wielrennen deed. Die onvergetelijke dag in Eindhoven heeft een positief stempel op mijn leven gedrukt, iets waar ik Jacq. altijd dankbaar voor zal blijven. Zijn interesse voor muziek bracht me ertoe hem uit te nodigen voor de jaarlijkse concerten van mijn orkest, Barokorkest Megen, in de prachtige barokke entourage van de Franciscaner kloosterkerk in Megen. Sindsdien kwam hij, samen met Ria elk jaar trouw naar ons luisteren. Zijn enthousiaste commentaar na afloop voelde steeds als een warm bad.

*Leo van Dijk
14 april 2017*